



■ 1. kép. A vetélkedő résztvevői a múzeumban



■ 2. kép. Katkó Károly és dr. Hatala Pál a Ganz-mauzóleum előtt

2014. június 21-én volt. Az eseményről a BKL Kohászat 2014/5–6. számában adtunk hírt.

Ganz születésének évfordulójára a Magyar Posta emlékbélyeggel, a Magyar Nemzeti Bank emlékéremmel emlékezett. Az emléktárgyak ünnepélyes bemutatására november 6-án az Öntödei Múzeumban került sor. Mindkét emléktárgyon az Öntödei Múzeum képe szerepel, amely épület egyike volt a Ganz Ábrahám által építtetett első öntödének. Az ünnepélyes bemutatás után *Sárközy Ágnes* filatéliai igazgató (Magyar Posta), *Csizmadia Norbert* gazdaságstratégiáért és tervezésért felelős ügyvezető (Magyar Nemzeti Bank), *dr. Bíró Zsolt*, a Közoktatási és Kulturális Bizottság elnöke (II. kerület), *Greguss Csilla* igazgató (Ganz Ábrahám Két Tanítási Nyelvű Szakiskola és Szakközépiskola), *Katkó Károly* elnök (OMBKE Öntészeti Szakosztály), *dr. Hatala Pál* ügyvezető (MÖSZ), valamint *dr. Krámlí Mihály* PhD főigazgató (MMKM) helyezte el a megemlékezés virágait az önté-

zeti pantheonban lévő szobornál. Az ünnepélyen *dr. Krámlí Mihály* bejelentette, hogy az emlékév keretében az intézmény felveszi Ganz Ábrahám nevét.

2014. november 26-án az Öntödei Múzeumban tartottuk a „Ki tud többet Ganzról?” című, középiskolásoknak meghirdetett szellemi vetélkedőt. A vetélkedőre a II. kerületi Csík Ferenc Általános Iskola és Gimnázium, valamint a Ganz Ábrahám Két Tanítási Nyelvű Gyakorló Szakközépiskola és Szakiskola tanulóit hívtuk meg. A vetélkedőt megelőzően a diákok több alkalommal ellátogattak a múzeumba, ahol megtekintették a kiállításainkat és a vetélkedőre való készülődés során felmerült kérdéseikre kaptak választ (1. kép). A vetélkedőn részt vevő diákokat a II. kerületi Önkormányzat által nyújtott támogatásból jutalmaztuk.

Az év utolsó Ganz Ábrahámról emlékező eseményére 2014. december 15-én a Fiumei úti sírkertben a Ganz-mauzóleumnál került sor. Az emlékezést a Nemzeti Örökség Inté-

zete és az MMKM Öntödei Múzeuma közösen szervezte meg. Emlékbeszédet *Csanády Andrásné dr. Bodoky Ágnes*, az MTA doktora mondott. *Dr. Réthelyi Miklós*, a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság tagja ismertette Ganz életútját, és megjegyezte, hogy élete ragyogó példakép minden felelősséget érző ember számára. Ezután a Nemzeti Örökség Intézete nevében *dr. Radnai Katalin* elnök asszony és *dr. Réthelyi Miklós*, az MMKM nevében *dr. Krámlí Mihály* főigazgató és *Csibi Kinga*, az Öntödei Múzeum vezetője, az öntész szakma nevében *Katkó Károly*, az OMBKE Öntészeti Szakosztály elnöke és *dr. Hatala Pál*, a MÖSZ ügyvezetője (2. kép), a Ganz Ábrahám Két Tanítási Nyelvű Szakközépiskola és Szakiskola nevében *Greguss Csilla* igazgató, végül a Ganz Holding nevében *Gábor János* és *Kludák Erzsébet* helyezték el a mauzóleum előtt a megemlékezés virágait. Ezzel az eseménnyel hivatalosan is lezártuk a 2014-es Ganz-évet.

✍ **Csibi Kinga**

2014. november 15-e, az emlékezés napja...

Az Öntészeti Szakosztály – az öntészettörténeti és múzeumi szakcsoport kezdeményezésére – elhatározta, hogy születésének 125. évfordulója alkalmából felkutatja és rendbe hozhatja *Zsák Viktor* (1889–1967) kohász professzor sírját, aki Sopronban, majd Miskolcon is a vaskohászatban és a vas- és acélöntés tárgykörét oktatta a kohómérnök hallgatóknak.

2014 májusában *Szj Zoltán* győri

tagtársunk kutatta fel a nádorvárosi köztemetőben az elhanyagolt állapotban lévő sírt, majd a szakosztály vezetése és a Ferenc István Észak-dunántúli Regionális Kohász Szervezet vezetősége vállalta a felújítással kapcsolatos feladatokat. 36 tagtársunk magánadományából sikerült a sírt teljesen felújítani, s ennek avatására november 15-én került sor, 40 tagtársunk jelenlétében. *Katkó Károly* szakosztályelnök köszönte meg az

adományokat és a sír felújításában végzett szervezői munkát. *Zsák Viktor* életútjára *Karancz Ernő*, az öntészettörténeti és múzeumi szakcsoport elnöke emlékezett. Ezt követően megkoszorúzták a sírt, mécseseket gyújtottak és elénekelték a szakmai himnuszokat.

A megemlékezés a szakosztályelnök záró gondolataival ért véget.*

A jelenlévők közül tizenheten tovább utaztak Sopronba, ahol a Balfi

úton lévő evangélikus temetőben dr. Nándori Gyulának (1927–2005), az Öntészeti Tanszék alapítójának, tisztelt és szeretett professzorunknak a sírját keresték fel. A szakosztályelnök emlékező szavainak elhangzása után itt is megkoszorúzták a sírt, mécsse-

ket gyújtottak, majd néhány, Nándori professzor úrral megesett kedves anekdotát felelevenítve idézték fel személyiségét. A megemlékezés itt is a himnuszok eléneklésével zárult.

A jelenlévők elhatározták, hogy –

múltunkat őrzendő – ezen megemlékezéseket az elkövetkező években is megszervezik.

Katkó Károly

* A sír helye: XIX. parcella, N/A szakasz, D sor, 25. sz. sír.

125 éve született Zsák Viktor professzor



A magyar kohászati nagy egyéniségei között méltó helyet foglal el Zsák Viktor professzor, mint ember, mint szakember és mint oktató. Életútja összefonódott a 20. századi Magyarország történetével.

Élete

1889. július 25-én született a Csongrád megyei Sövényházán. Apja Zsák Emil uradalmi erdőmester, anyja Kobza Klára volt. 1907-ben a Szegedi Állami Főgimnáziumi érettségije után beiratkozott – születési névként Zsák Győzőként – a Magyar Királyi Bányászati-, és Erdészeti Főiskolába Selmecbányán. Ösztöndíjasként tanult a vaskohászati szakon. A kötelezően előírt összes tárgyból vizsgái letétele után, 1911. július 31-én megkapta az abszolutóriumot. A vaskohászati tárgyak mellett út- és vasútépítéstanból, bánya- és vízjogból, magánkereskedelmi és váltójogból, valamint közegészségtanból is vizsgázott. Mindvégig töretlen szorgalommal tanult, vizsgái is jelesek voltak, ritkán kapott egy-egy gyengébb jegyet.

Közben 1911-ben katonai szolgálatot teljesített a k. u. k. hadsereg 6. sz. utász zászlóaljánál, majd tartalékos hadnagyként szerelt le. Államvizsgát csak 1915. október 11-én tett.

Az I. világháború kitörésekor, 1914. július 28-án bevonult a hadseregbe és a déli harctérre került. 1914. november 26-án súlyosan megsebesült, elvesztette bal lábát. Ennek következtében 1915-ben hadirokkantként leszerelték a hadseregből. A dokumentumokból kiderült, hogy 1914. november 26-án az utász zászlóalj 3. sz. tartalékos századában azt a feladatot kapta, hogy Obrenovac alatt, a Kolumbara partjánál maradt gyalogsági egységet mentse ki, amit az erős ellenséges tüzérségi tűz ellenére is megkez-

dett. A mentésre induló kompok is találatot kaptak. Zsák parancsnok is súlyosan megsebesült, de nem fordult vissza, hanem mentette a haldokló sebesülteket és a vízbe esett katonákat. Ezért az önfeláldozó hőstettéért a legénységi-vitézségi I. oszt. ezüst éremmel tüntették ki 1914. december 8-án.

1925. július 10-én feleségül vette Knaum Hedviget. Gyermekük nem született.

1955. augusztus 31-én nyugállományba vonult, de továbbra is részt vett az OMBKE győri csoportjának rendezvényein. 1967. szeptember 12-én váratlanul elhunyt.

A Győr-nádorvárosi temetőben helyezték örök nyugalomra győri barátai, kollégái és volt tanítványai részvétele mellett. A Nehézipari Műszaki Egyetem vaskohászati és öntészeti tanszékei is búcsút vettek Zsák professzortól.

Munkássága az iparban

1912–1916 között Zsák Viktor a Ganz & Társa ratibori gyárának öntödéjében üzemmérőként dolgozott. Leszerelése után az 1916–1917-es években a Humboldt-gépgyár kölni öntödéjében, majd 1918-ig a Bismarckhütte martinműhelyében üzemmérő volt. 1918–1921 között a Feinstahlwerke Traisen-Leobersdorf acélöntödéjének, 1921-ben a Böhler Testvérek & Társa kapfenbergi öntödéjének üzemvezetője volt.

1922–1923-ban az Ajax acélművek budapesti gyárának vezetője volt, majd 1924–1936 között magánmérőként dolgozott külföldön (Németországban, Ausztriában, Bulgáriában, Norvégiában, Romániában és Spanyolországban). Ez időben főleg elektrokemencék létesítésével foglalkozott.

1936-ban hazajött Magyarországra, ahol először a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű ózdi gyárában elektromos kemencét helyezett üzembe, és bevezette a minőségi acélgyártást. 1937–1946 között a Magyar Vagon- és Gépgyár öntödéjében osztályveze-

tőként, majd igazgatóhelyettesként működött.

A II. világháború után tagja volt a Kohó- és Gépipari Minisztérium műszaki tanácsának, valamint az MTA vaskohászati főbizottságának. E munkáit 1951-ben népköztársasági érdeméremmel ismerték el.

Oktatómunkája

1946. szeptember 1-jétől 1947. november 30-ig a József Nádor Műszaki Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karának vaskohászati tanszékére hívták meg helyettes egyetemi tanárnak, majd 1947. december 1-jétől a vaskohászati tanszék vezető egyetemi tanár lett.

Munkássága az általa írt egyetemi jegyzeteivel egészült ki, ezek részben Sopronban, döntő részükben azonban Miskolcon, az akkori Rákosi Mátyás Műszaki Egyetemen készültek. Voltak még olyan jegyzetek is, amelyeket Zsák Viktor előadásai alapján mások (Hammer Ferenc és Hajtó Nándor) állítottak össze. A vaskohászati tanszék 1952-ben történt átköltöztetése után az előadásokat Miskolcon is megtartotta. Nyugalomba vonulásáig hetenként vállalta a Győr és Miskolc közötti utazás fáradalmait. Oktatási munkáját sokban segítették munkatársai, Hammer Ferenc, Farkas Ottó és Csabalik Gyula adjunktusok.

Szakirodalmi munkássága

Kezdetben szakfolyóiratokban jelentek meg cikkei [1–6], majd az MTA Műszaki Tudományok Osztálya a vaskohászati főbizottság javaslata alapján elhatározta a többkötetes vaskohászati enciklopédia kiadását, amely e szakma minden fejezetét a tudomány és gyakorlat akkori állásának megfelelően dolgozta fel. A 12 kötetre tervezett munka I. kötete A vaskohászati nyersanyagai címen Zsák professzor érdeméért 1954-ben jelent meg. 1960-ban jelent meg a VIII/1. kötet Vas- és acélöntészet címmel, amelyben Zsák Viktor munkája az 1.